

Kitang LUNGSURANON sa Siaton

Kamatuoran
Pagbuligay
Lungsod mauswagon



Vol 7 No 7

April 16-30, 2017 P6.00

Alingasang motor gisikop

Ang mga sakop sa PNP gikan sa Siaton Police Station ubos sa pagpangulo ni PCI Varie A. Villanobos, acting Chief of Police, mipatuman sa ordinansa batok sa langas nga trambotso niadtong Abril 21, 2017.

Kini gihimo pinaagi sa mga *checkpoint* nga gipahimutang sa National Highway sa barangay Sumaliring, Siaton. Napulog-duha ka motor ang nadakpan.

Kahinumduman nga giduso ni Konsehal Miguel Dungog ang ordinansa sa pagdili paggamit og salakyan nga adunay nga alingasang trambotso (*muffler*) aron mokunhod ang alingasa o “*noise pollution*” sa pampublikong lugar. Kini pagpatuman sa *State Policy* sa batakang balaod nga nag-ingon nga may katungod ang katawhan sa balanse ug himsog nga kalikupan.

Subay sa ordinansa,

i-impound ang motorsiklon nga madakpan, magbayad ang tagiya og P20 kada adlaw didto sa tesorera. Ang unang pagbabag may multa nga P500; ikaduhang P1000; ikatulong P3000; ngapitong P5000 o prisohon dili ug sobra pa dunay multa molapaw og tulo ka bulan.



Suba sa Siaton padayong gikutkot, pakigbisog gibanhaw

Padayon ang pagpakigbisog alang sa Suba sa Siaton samtang padayun usab ang pagkutkot sa balas sa suba.

Gani ang gihimo mao ang “*continue seeking justice* (padayon og pangitag hustisya),” matud ni Sam Radoc, lumulupyo sa Caticugan nga gustong hunongon ang pagkutkot sa suba sa Siaton.

Dugang niya, “*my apology to all my fellow* (akong pangayo og pasaylo sa akong mga kauban nga *Siatanon* nga wala ko kahulat sa inyong mga komento ug *suggestion* (sugyot) kay nag-*apply* na pud sila (ang contractor) og renewal *starting next month so I called up the DENR Central office and was advised to submit our previous petitions/documents ASAP* (pagbag-o sugod sunod bulan mao nga akong gitawgan ang central nga buhatan sa DENR ug gitambagan ko sa pagpasa pag-usab sa petisyon o dokumento gilayon) mao nga nag-*initiate* (nilihok) dayon ko.”

padayon sa panid 3

Concern Citizens of Siaton
Negros Oriental

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/concerncitizensofsiaton>

RECEIVED
APR 20 2017

Hon. Gina Lopez
Secretary
Central Office
Department of Environment and Natural Resources
Visayas Avenue, Quezon City
Philippines

Re: **Petition to STOP Destructive Quarry in Siaton River Negros Oriental.**

Dear Madam:

Enclosed please find the JOINT signatures, Petition to STOP the illegal quarry in Siaton river, Negros Oriental. Several complaints has been rifled to different agencies almost three decades now from barangay level to regional and to national and its attached agencies but with no avail. The perpetual destructions since 1988 are not only visible to our environment but more so to the communities hope of protecting our livelihood from abusive government officials and businessmen whose interests are just to make their own profit.

Enclosing the following:

- Letter to the Office of the Chibudaman regional office
- Residents signature of the affected barangays
- Provincial resolution
- National Irrigators Association petition
- Assembly permit (peaceful march to voice the residents plight)
- Photos

You may also view photos and videos of the quarry site at the following pages:
Facebook: <https://www.facebook.com/groups/concerncitizensofsiaton>
YouTube: [iMONTV Negros Oriental page](https://www.youtube.com/channel/UC...)

With your decisive and firm stand in protecting the environment for the benefit of the greater good and to the future generations, you are our last hope for the total CESSATION of these commercial quarry.

Our support and prayers will always be with you and may the good Lord protect and guide for your advocacy.

Respectfully yours,

for: *Sam Radoc*
Concern Citizens of Siaton 4/21/17

EDITORIAL**Kalikupan/Kinaiyahan
Alimahan****Bukhad**
Susan Monte de Ramos-Soldwisch**ASEAN**

Ang kalikupan o kinaiyahan angayan nga amumahan. Kini ang naghatag sa matag adlaw nga panginahanglan sa katawhan kun ayuhon og tanaw.

Tataw kaayo nga ang tanan nga mga panghitabo, kalamidad, ug uban pang mga kalihukan adunay kalambigitan sa kalikupan ug kinaiyahan.

Sa mga pagtuon nga gihimo sa mga batid o haniti klaro nga ang pagpasagad sa katawhan ang nag-unang hinungdan sa mga kadaut nga nasinati karon sa kalikupan ug kinaiyahan.

Ang padayun nga pagkutkot sa balas ug graba diha sa suba sa Siaton ang moresulta unya kini sa makalilisang nga mga panghitabo.

Nasinati na ang pagbaha diin diha gani kinabuhi nga nakalas. Kini dili pa lang dugay ang maong panghitabo. Gani lab-as pa sa mga handurawan sa katawhan ang pagkalumos sa maong binuhat.

Nindot nga milihok ang lokal nga kagamhanan ug ang mga molupyo nga dunay pagpakabana. Gani nahunong man ang pagkutkot sa balas ug graba gikan sa Suba.

Apan unsa mang hitabua nga nibalik man ug nipadayun ang maong kalihukan diha sa Suba.

Kini ang hinugdan nga gipadayun karon ang pagpakigbatok sa maong kalihukna.

Subay sa apila sa usa ka kagawad ngadto sa konseho sa lungsod, nagkutkot gihapon og balik hinungdan nga nangayo siya og tabang aron mapanalipdan ang Suba sa Siaton.

Nadawat na didto sa buhatan sa DENR, Central Office, Manila ang petisyon batok sa dugay rang gidudahang ilegal nga pagkutkot sa suba.

Dunay gipasa nga mga dokumento ang kontraktor nga nagkutkot sa balas ug graba sa suba aron mapadayun nila ang ilang kalihukan. Kini gikumpirmar sa buhatan sa DENR nga gusto ang kontraktor nga makasugod sila karong bulan sa Mayo.

Subay niini dunay bag-ong lakang ang mga nagpakabana nga babagan kini. Hinaut unta nga daghan ang mosuporta sa maong pagpakabana sanglit dili lamang kini alang sa kaayuhan sa usa ka tawo o grupo apan alang kini sa tanan.

Ang pagpangga sa kinaiyahan ug kalikupan sama kini sa pagpangga sa imong kaugalingon.

Lihok ug pagpakabana.

Nagatapok na usab sa Manila karon (Abril 28-29) ang mga Pangulo sa tanang nasod sa Silangan-Sur sa Asia aron sa pagkanunay sa tahas sa pagpatubo og kusog sa ekonomiya dinhing dapita. Tuod, ang gihisgotan karon mao ang "Pagpahamugaway sa Tanan".

Kini ang gipalamdagan kahapon isip mga himuon pa sa Pilipinas aron mapahamugaway ang tanang Pilipino:

1. Pagmatuto ug pagpakaylap sa 90% sa atong mga negosyo nga anaa lamang sa "ginagmay o tunga-tunga". Klaro, ang "dinagko" dinhi maihap lang pud sama sa SM, Gokongwei, San Miguel. Kon mapatubo ang mga gagmay, modako ang ganansya, mas daghan ang makatrabaho, motaas usab ang sweldo, motaas pud ang buhis nga makolekta sa gobyerno.

2. Pagpalukop sa mga kalsada, taytayan, barko ug mga pantalan, aeroplano ug mga landingan aron dili mausik ang ani sa otanon ug prutas, aron ang magbabaul mas makapresyo og husto sa iyang produkto, ug aron moabot sa mas layo ang pagbaligya.

3. Kinahanglan ang kausbanan sa mga balaod ug pamaagi aron dali na lang, masayon na lang, ug gamay na lang ang bayran - sa pagparehistro o kuha og lisensya sa mga negosyo. Sa Singapore, upat ra ka lakang ang himuon sa pagparehistro ug mahimo kini sa usa ka oras. Sa Pilipinas, siyam ka lakang ug madugay kaayo, pabalikbalikon pa ta.

4. Wala pa malukop ang pagpagamit og kompyuter o internet sa tanan nga negosyo ug opisina. Kon mahimo kini, mahimo usab dayon ang #3. Dugang pa, mas sayon ang pagsubay sa mga gasto ug abut. Ug kon ang tanang balayran himuon pinaagi sa internet o celfon wala nay okasyon sa pagpangilkil ang mga taga-opisina. Mas limpyo ang atoang nasod.

Ang dakong problema sa ASEAN nga wala pa mapahimutang mao ang kadagatan sa atoang duol. Sa una, may bingkil ang Pilipinas, Vietnam, Brunei, Malaysia sa pagpanag-iya sa mga islang gagmay. Karon, ang dakong silot mao nga ang Tsina maoy nanag-iya sa tanan! Daghan na ang iyahang nahimong mga depensa militar, uban ang mga airport. Bisan kon ang Husgado sa UN midesisyon nga atoa ang Bajo de Masinloc (duol sa Zambales), si Pres. Duterte wala gani mihatag og seremonyas bisan na lang sa pagsaulog niining kadaogan! Kon mianunsyo siya nga siya ang unang

padayon sa panid 4

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
Contact +63 956-812-8265 www.KitangSiatanon.com
TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publisher

Susan Monte de Ramos- Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita "Bing" Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
Eugene Jamandron

Zephanie Repollo
Virginia Carriaga

*Padayun pagpakabana sa mga
kasayuran sa atong lungsod...
Basa sa **Kitang Lungsuranon***

Pabasa

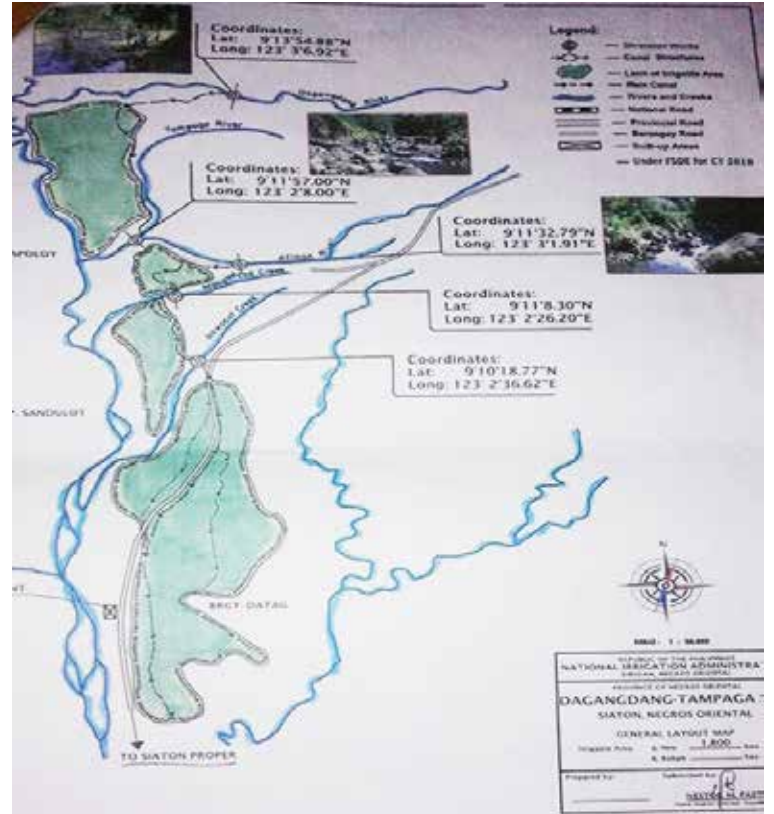


Nagbasa sa *Kitang Lungsuranon* ang mga lumulopyo sa Barangay Sumaliring, Siaton.



Plantang Hydroelectric tukoron, NIA maghimog patubig

Giasikaso na ang kapitan. Matud ni Engr. Zubiri Yu, ang tigpasiugda, ipaagi kini og kontrata tali sa *developer* sa *renewable energy* (enerhiya nga naggikan tubig, adlaw,



ug maghatag og abot sa lungsod. Ang unang prayoridad mao ang suplay sa tubig sa lungsod, ikaduha ang pananom, ug ikatulo ang kuryente, basi sa balaod.

Unang gihisgutan nga adto sa suba sa Canaway tukuron ang planta apan miduso ang NIA (National Irrigation Administration) nga adto sa Sitio Dagandang aron makahimo usab og patubig.

Ang planong himuong patubig may 1800 hektarya ug mag-apil sa barangay sa Mantiquil, Apoloy, Sandulot, Datag, ug Casalaan. Duna nay gihimong pakigpulong uban sa mga

hangin, *geothermal* o kainit gikan sa ilalum sa yuta ug uban pa) lang gayud nga mokabat og 5000 watts. Ang kontrata sulod sa duha ka tuig.

“We give way for the benefit of everybody,” (atong hatagan og paagi alang sa kaayuhan sa tanan) miingon si Yu.

Legal ang paghimo niini. Ang 60% para sa nasyunal, 40% para sa LGU-Siaton, ug 1% giremit ngadto sa DOE, Dept.of Energy ug sa barangay. Apan unahon sa proyekto ang paghatag og limpiyo nga tubig ug panginabuhi sa pananom.

For Rent

Himoa ang inyong party, debut, workshop-seminar, program, o bayle sa

Hayahay



Bag-o, Elegante, Class!

Text/Tawag sa **09568128265**

Pagpangitag trabaho gipalig-on

Si Kalihim Silvestre H. Bello III sa ikapulo niyang bulan isip sekretaryo miingon nga ang departamento sa pamuo padayon nga nagpalig-on sa ilang kampanya pagtubag sa problema sa pagkawalay trabaho ug pagkakulang sa trabaho sa nasod.

Si Bello miingon nga ang serbisyo pagpasayon sa paghatag og trabaho ngadto sa publiko naglangkob sa *job fair* o tapok alang sa paghatag og trabaho, pagpahibalo mahitungod sa trabaho nga masudlan, ang PhilJobNet sa internet nga nagpahibalo sa mga trabaho nga masudlan, ang mga programa alang sa trabaho sa pamatan-on sama sa Special Program for Employment of Students (SPES), ang Government Internship Program, ug ang JobStart Philippines Program.

Sa unang pulo ka bulan, ang DOLE pinaagi sa Public Employment Service Offices (PESOs) mihimo og 1,543 ka *job fair* sa nasod nga gitambongan

sa 638,884 nga nangitag trabaho. 119,660 ang nadawat dihadiha dayon.

Gawas sa *job fair*, ang PESO miduso sa 1,795,806 nga nangitag trabaho ug 85% o 1,531,358 kanila ang gidawat.

Si Bello miingon nga importante ang pagkahibalo sa hustong kasayuran mahitungod sa panarbahoan ug mitambag sa nangitag trabaho ug sa mga estudyante usab nga magiyahan niining kasayuran samtang naghunahuna sila sa ilang propesyon.

Dunay 67,386 ka kabus apan may katakus nga estudyante, *out-of-school youth* o mga batan-on nga wala makaeskwela, ug mga anak o gigastohan sa mga trabahante nga nawad-an og trabaho ang gihatagan sa higayon pagpadayon sa ilang pag-eskwela pinaagi sa SPES, ang programa nga naghatag og mughong trabaho panahon sa *summer* o walay klase ug sa bakasyon sa Pasko o bisan unsang bulan sa tuig. (PIA)

Bukhad... gikan sa panid 2

magpakamatay sa pagpanalipod sa atoang mga piliw ug islang gagmay kaniadtong nagkampanya pa, karon minghoy siya kaayo.

Ilalom sa mando sa atoang piniling Pangulo, ang Pilipinas karon nagaayap sa mahimong hinabang gikan sa Tsina ug Rusya. Una usang gibastos ang USA, ang dugay nang higala ug sagabay sa pila ka giyerang nangagi. Atong ayohon og lantaw kini kay sa ilahang binuhatan sa Africa ug Middle East, sobra ra man kadako ang nabintaha sa Tsina ug Rusya. Negosyo ra gayud ug ganansya ang ilahang tumong.

Aniay bag-ong problema sa ASEAN. Hapit na magbombahanay karon ang Korea Norte (Tsina ang nagpatulin niya) ug ang Korea Sur (USA ang nagasalipod niya). Daghan ug andam ang Korea Norte sa iyahang mga bombang atomika-nukleyar; naghulat na lang usab sa duol nga dagat ang pwersa naval-militar sa USA.

Iapil sa pag-ampo nato ang atoang mga kakontra.

FOR SALE - SKY LANTERNS

(Chinese Lanterns)



Make your evening event
memorable!

Text or call 09568128265

10M in 10 misaulog sa Adlaw sa Kalibutan

Ang 10M in 10 o ang kalihokan sa pagtanom og 10 milyones ka kahoy sulod sa 10 ka tuig alang sa mas himsog nga kalikopan sa Negros, nakatanom na og kapin sa 1000 ka igtalanom o turok nga kahoy nga mamunga o lumad nga kahoy niadtong Adlaw sa Kalibutan sa Abril 22 uban sa mga kaubang ahensya sa isla sa Negros.

Ang kalihokan nakapalihok sa mga kaubang kapunongan sa ilang kaugalingong kalihokan sa pagtanom og kahoy sa Negros Island Region ug sa pagtaho niini sa *social media* o *internet* aron pagdasig sa uban sa pag-atiman sa mga lasang ug sa planeta. Ila kining gipakig-ambit sa Facebook ug sa "10M in 10 Earth Day NIR 2017."

Ang kalihokan subay sa misyon sa 10 M in 10 Movement alang sa tibuok isla

sa pagtanom, pagpatubo ug pagprotektar sa 10 milyones ka kahoy sulod sa 10 ka tuig ug nagpaluyo sa pagpatubo ug pagmatuto sa kahoy.

"Ang social media nakita nga bililhon nga paagi sa pagpalapnag sa kalihokan pinaagi sa 10M in 10 ug paagi sa pagpakig-ambit sa mga nagtanom og kahoy sa Adlaw sa Kalibutan sa ilang mga kasinatian aron mapalapnag ang kaamgo sa pagka-importante sa pagluwas sa atong planeta," miingon si Pinky Medina, pangulo sa buhatan sa 10M in 10.

Kalab-uton sa 10M in 10 ang pagtanom sa ika-2,000,000 nga kahoy karong 2017 uban sa tabang sa ilang mga kauban, ug nagtan-aw sa pagpadayon ug pagsukod sa kalihokan isip ilang mga prayoridad karong 2017.(PIA)

Suba... gikan sa panid 1

Bag-o lang miapila pag-usab sa konseho si Barangay Kagawad Vivince Kinilitan ug miingon nga nagkutkot gihapon og balik si Medalla, ang kontraktor. Nangayo siya og tabang ug nagkinahanglan sa lokal nga kagamhanan aron

panalipdan ang Siaton River ug pahunongon pag-usab ang pagkutkot ni Medalla.

Gidawat na didto sa buhatan sa DENR, Central Office, Manila ang petisyon batok sa dugay rang gidudahang ilegal nga pagkutkot sa suba.